

1^e tussenrapportage Taskforce Sociaal Domein

Eerste kwartaal 2021 | versie 31 mei 2021

Inhoud

Samenvatting en conclusies.....	1
Kwartaalcijfers	3
Jeugdzorg.....	3
Wmo	7
Participatiewet.....	10

Samenvatting en conclusies

Voor u ligt de eerste tussenrapportage van de taskforce Sociaal Domein in 2021. Vorig jaar is afgesproken dat de rapportages van de taskforce zouden aansluiten bij de Turaps. Dit omdat eventuele structurele financiële voor- en nadelen in het sociaal domein om een reactie vragen in de taskforce.

Deze tussenrapportage volgt kort op het jaarverslag 2020 van de taskforce. Hierin beschreven we uitgebreid wat wij het afgelopen jaar hebben gedaan om de dertig maatregelen in de taskforce te realiseren. Ook gaven wij u een doorkijk naar de inspanningen voor 2021. Omdat beide rapportages elkaar zo snel opvolgen, kunnen wij u hierover niet veel nieuwe informatie geven. In deze tussenrapportage beperken we ons daarom tot de ontwikkelingen die wij zien in het gebruik van de voorzieningen op gebied van jeugdhulp en de Wmo en de ontwikkeling van het uitkeringsbestand.

Effecten van Covid-19

In het eerste kwartaal zijn nog steeds de invloeden van de Covid-maatregelen zichtbaar in de cijfers. Dat is natuurlijk niet vreemd, want de maatregelen waren nog onverkort van kracht. Wel zien we een soort voorspelbaarheid ontstaan in het effect op de vraag naar voorzieningen. In de jeugdzorg neemt vooral de vraag naar jeugd-ggz en individuele begeleiding toe als gevolg van klachten die gerelateerd zijn aan angst, depressie en eenzaamheid. Dat is in lijn met de uitkomsten van onderzoek, waaruit blijkt dat jongeren hard getroffen worden door de Covid-maatregelen. De cijfers van de Wmo laten opnieuw een daling zien. Minder ouderen en kwetsbare volwassenen maken gebruik van voorzieningen waarbij zij in contact komen met anderen, zoals dagactiviteiten en vraagafhankelijk vervoer. En in de Participatiewet ten slotte, zien we een hele lichte toename van het aantal inwoners met een uitkering. Dit aantal groeit echter veel minder snel dan we hadden verwacht op basis van de prognose die Berenschot deed in het tweede-golf-scenario.

Effecten van de taskforcemaatregelen

Inmiddels zien we ook langzaam effecten optreden die we kunnen toewijzen aan de taskforcemaatregelen. We moeten altijd een slag om de arm houden om hier harde conclusies over te trekken, omdat er veel factoren zijn die invloed hebben op het gebruik van voorzieningen. Maar in de analyses zien we een aantal trends ontstaan die in de tijd kloppen met de uitvoering van de maatregelen.

Zo daalt bijvoorbeeld het aantal verwijzingen door huisartsen en neemt het aantal verwijzingen door de gemeente toe. We moedigen scholen aan ouders te adviseren contact op te nemen met de gemeente in plaats van met de huisarts. Hierdoor krijgen we meer grip op het inzetten van jeugdzorg. We proberen eerder te signaleren wanneer tijdelijk ondersteuning nodig is om ergere problemen te voorkomen. Dat is te zien in het een toename van het aantal indicaties voor jeugd- en opvoedondersteuning. Ook daalt het aantal jeugdigen dat in 24-uurszorg verblijft. Het is echter nog te vroeg om hieruit te concluderen dat onze maatregelen effect beginnen te krijgen.

In de thuisondersteuning binnen de Wmo zien we een lichte daling van het totale aantal uren zorg dat wij inzetten. Dit ondanks het feit dat iets meer inwoners thuisondersteuning ontvangen. Hier worden de effecten zichtbaar van de pilots die we doen met de verkorte toewijzingsroute en de was- en strijkservice.

Taskforce, Turap en Covid-19

De grootste financiële risico's in de Turap zijn de budgetten voor jeugd, re-integratie, de armoedebestrijding en het doelgroepenvervoer. De cijfers zijn echter nog te onzeker om harde conclusies te trekken voor de ontwikkeling in de rest van het jaar. Die onzekerheid is het gevolg van meerdere factoren. Niet alle facturen voor het eerste kwartaal zijn al ingediend door de zorgaanbieders, waardoor het beeld niet compleet is. Waar we ons onder 'normale' omstandigheden baseren op trends, zijn deze nu ernstig verstoord door de Covid-crisis en de nieuwe inkoop van zorg, die heeft geleid tot nieuwe producten en andere tarieven. De versoepeling van de maatregelen en de toenemende vaccinatiegraad zullen in de loop van het jaar weer leiden tot verandering in ondersteuningsvragen. Wij verwachten dat meer inwoners weer gebruik gaan maken van het doelgroepenvervoer en van groepsactiviteiten, waardoor de kosten hiervoor wel zullen stijgen. Ook het aantal inwoners dat een uitkering aanvraagt, zal stijgen als gevolg van WW-uitkeringen die stoppen en bedrijven die toch failliet gaan als de ondersteuningsmaatregelen stoppen. Hoe snel de vraag naar ggz-zorg en individuele begeleiding normaliseert is moeilijk te voorspellen. De langdurige maatregelen en de gevolgen van het Covid-virus zelf hebben diepe sporen nagelaten bij veel van onze inwoners. De effecten hiervan zullen we zeker dit jaar en wellicht ook volgend jaar terugzien in de zorg- en ondersteuningsvragen.

Kijkend naar de financiële resultaten van het eerste kwartaal in de eerste Turap en de onzekerheden in het vervolg van 2021 is er op dit moment geen aanleiding om extra maatregelen te treffen. We moeten dit jaar wel gaan nadenken over maatregelen om het toekomstige tekort op de kosten voor hulpmiddelen te dekken. Dit wordt nu nog grotendeels gedekt uit de verkoop van hulpmiddelen. Vanaf 2023 is die reserve leeg en moeten we dit binnen het totale budget van het sociaal domein opvangen. Voorstellen hiervoor volgen in de tweede helft van 2021.

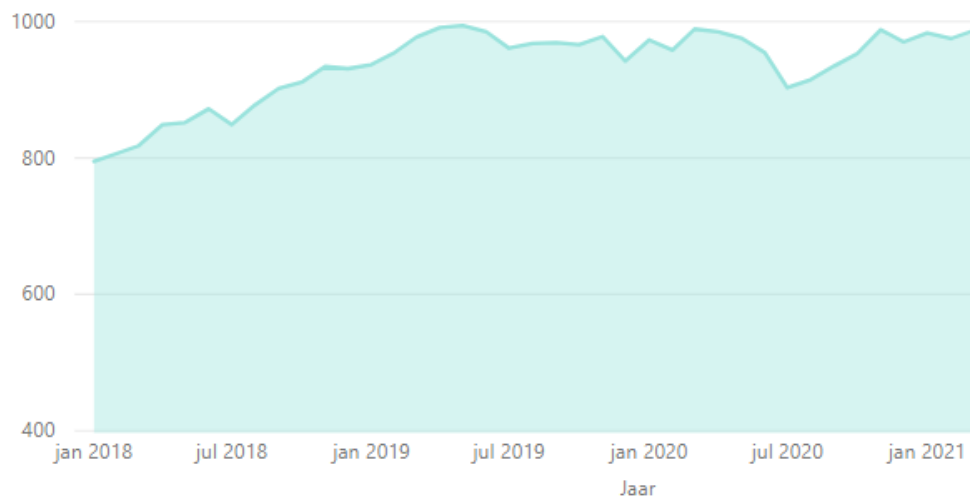
Kwartaalcijfers

Jeugdzorg

Jeugd algemeen

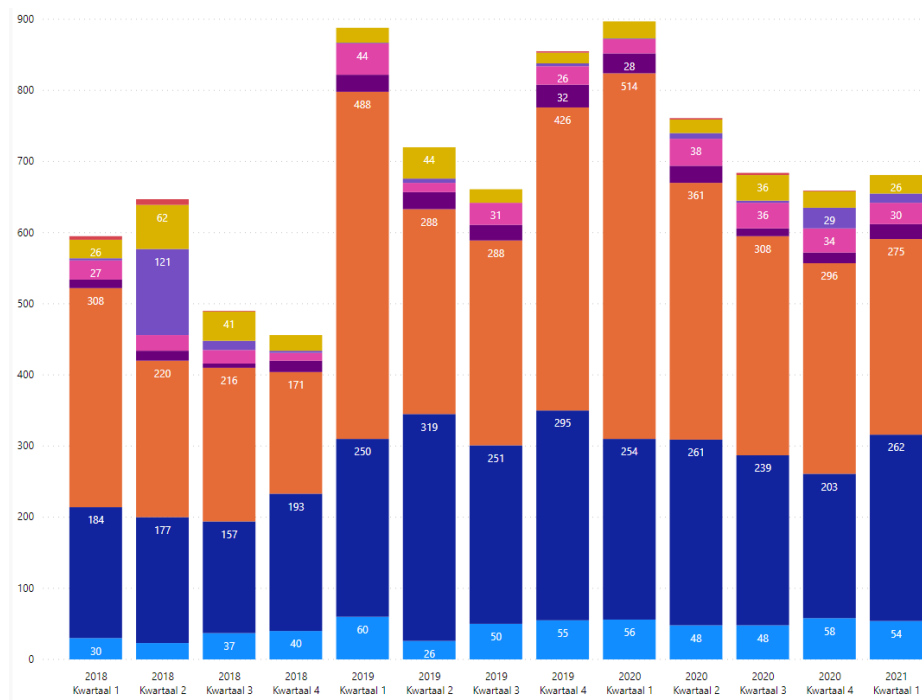
Het totaal aantal kinderen en jongeren met een jeugdzorgtraject nam licht toe in het eerste kwartaal van 2021, van 970 naar 986. De stijging van het aantal jeugdigen met een indicatie is niet alleen het gevolg van een toename van het aantal nieuwe zorgvragen. Ook de uitstroom is lager, doordat zorgtrajecten langer duren.

De grootste stijging zagen we in de tweede helft van 2020 toen de effecten van de Covid-maatregelen op deze groep zichtbaar werden. Uit diverse landelijke onderzoeken blijkt dat de beperkende maatregelen vooral veel effect hebben op kinderen en jongeren. Het aantal zorgvragen waarin angst, depressie en eenzaamheid een rol spelen neemt toe. De producten die als gevolg van dit effect worden ingezet, zijn vooral jeugd-ggz en individuele begeleiding.

Verwijzers jeugdhulp

Vanaf het begin van 2020 zien we het aantal verwijzingen naar jeugdzorg door de huisarts afnemen. Logischerwijs neemt hiermee het aantal verwijzingen van de gemeente toe. In gesprekken met scholen proberen wij hen ertoe te bewegen ouders niet te verwijzen naar de huisarts, maar om voor de route langs de gemeente te kiezen. Dit lijkt effect te hebben. Er komen nu ook meer vragen voor jeugdhulp bij de gemeente binnen.

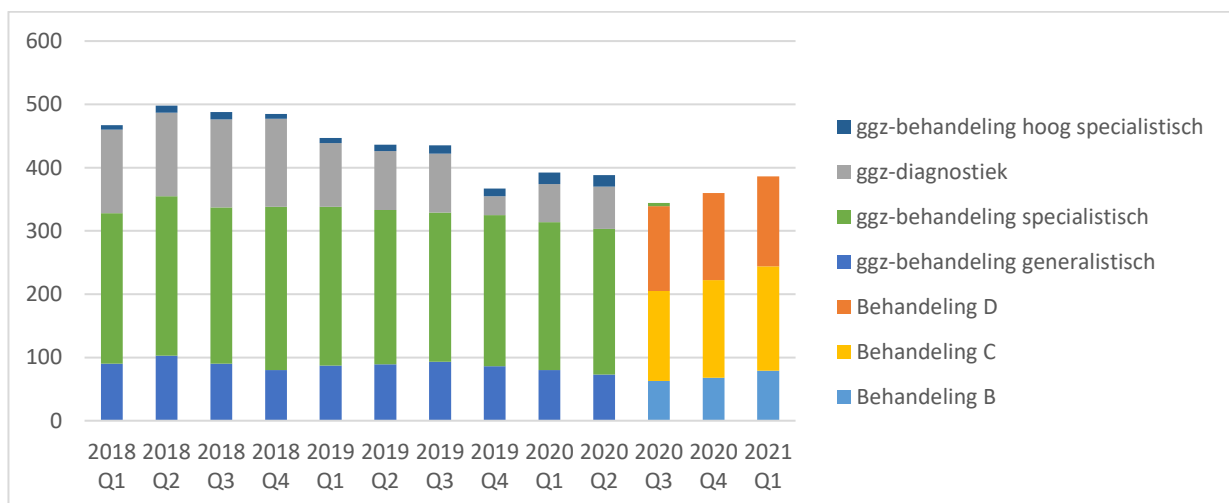

Verwijzer

- Gecertificeerde instelling
- Gemeente
- Huisarts
- Jeugdarts
- Medisch specialist
- Onbekend
- Rechter, Raad voor de Kinderbescherming of Officier van Justitie
- Zelfverwijzer/geen verwijzer

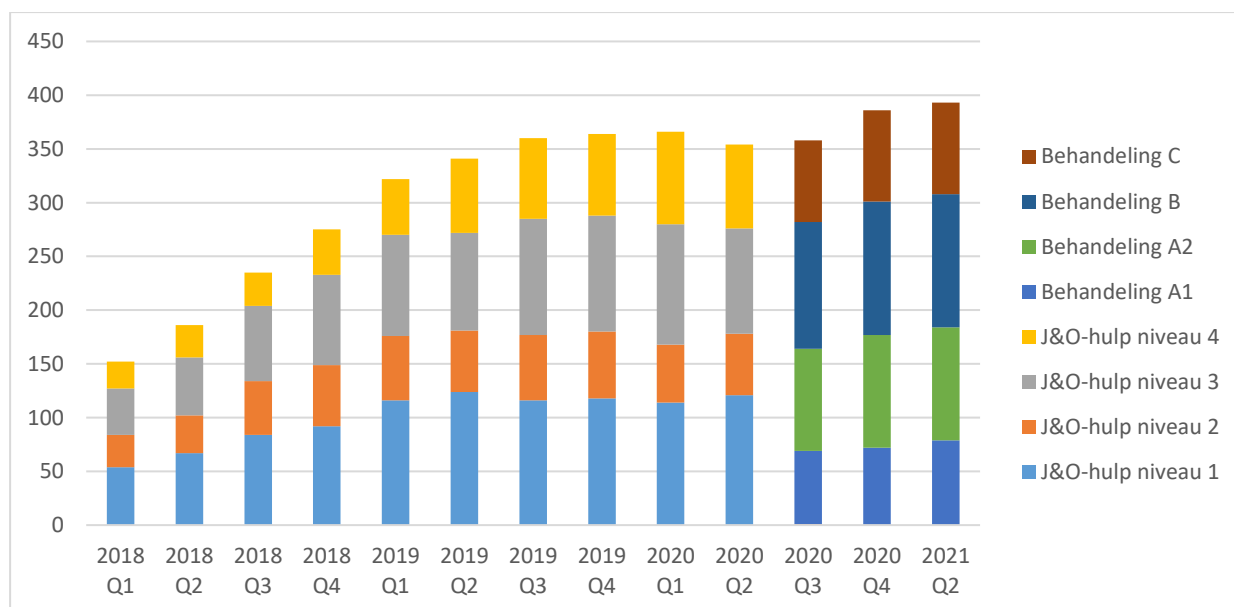
Jeugd-ggz

Na een dalende trend sinds het tweede kwartaal van 2018, neemt het aantal jeugdigen met een ggz-indicatie weer iets toe. Dit is in lijn met wat we verwachtten als effect van de corona-crisis.

Jeugd en opvoedhulp

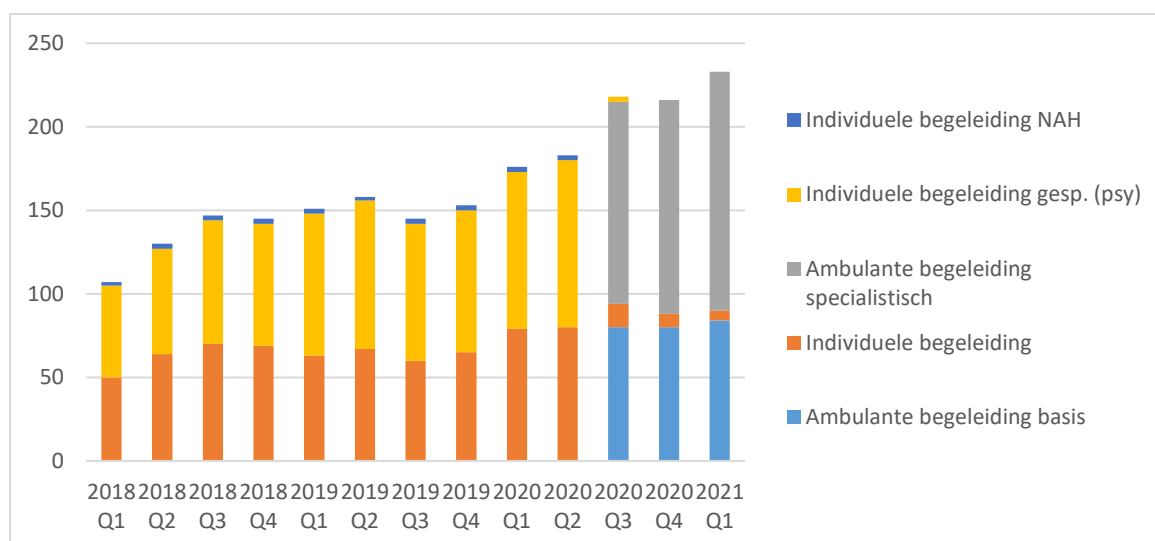
Binnen de jeugdhulp sturen we op transformatie. Dit houdt onder andere in dat we een beweging 'naar voren' willen maken. Minder verblijf en zwaar specialistische jeugdhulp, maar eerder signaleren. Hierdoor kunnen we problemen 'zo vroeg mogelijk' oppakken met lichtere vormen van ondersteuning. Een voorbeeld van lichtere ondersteuning is de jeugd en opvoedhulp. Het is daarmee logisch dat we een (lichte) stijging zien van het aantal jongeren dat deze vorm van ondersteuning ontvangt.

Individuele begeleiding

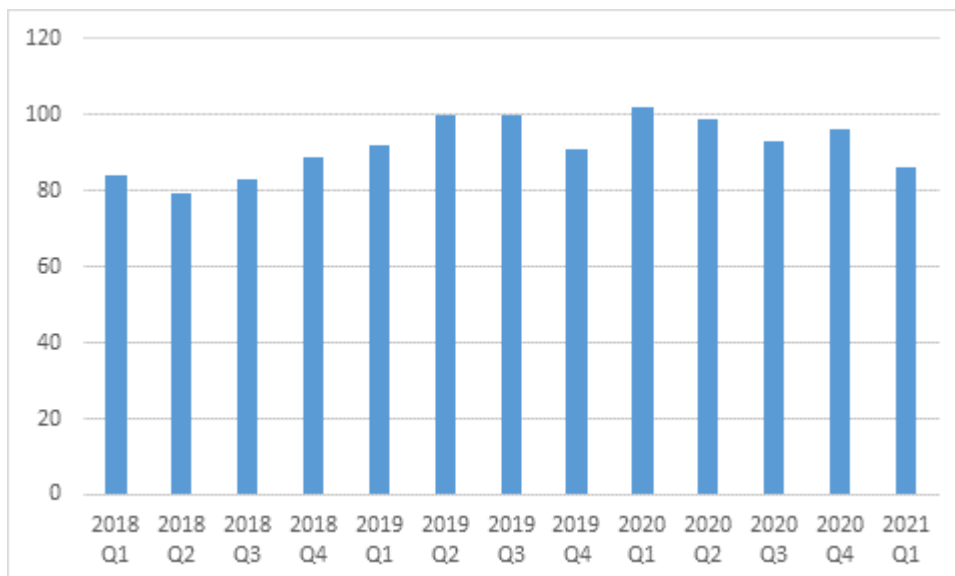
Het aantal jeugdigen met een indicatie voor begeleiding neemt nog steeds toe. Wat deze toename exact veroorzaakt, is onduidelijk. Feit is wel dat Lingewaard hierin geen afwijkende trend laat zien ten opzichte van andere gemeenten.

Wat we wel weten, en wat ook landelijk is onderzocht, is dat jeugdhulptrajecten steeds langer duren. Enerzijds komen er lopende een zorgtraject nieuwe zorgvragen bij, anderzijds blijft er bij aanbieders een terughoudendheid met betrekking tot het afsluiten en afschalen van zorginzet. Tot slot speelt, zeker in deze zorgcategorie, de invloed van corona een rol. We zien een toename van de ggz-problematiek. Waar dit voorheen in groepsverband werd opgepakt, wordt nu sneller gekozen voor individuele begeleiding.

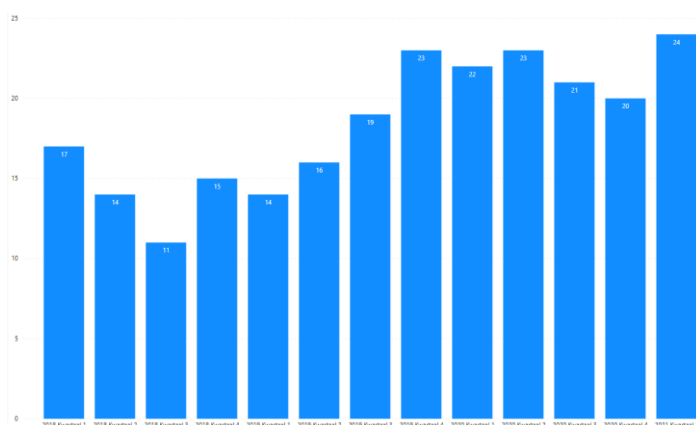
Verblijfszorg

Binnen de transformatie jeugdhulp en de taskforce leggen we veel nadruk op het terugdringen van 24-uursverblijfszorg. Het aantal jeugdigen dat aan het einde van het eerste kwartaal in een vorm van verblijfszorg zit is op het laagste niveau sinds twee jaar. Het is echter nog te vroeg om te concluderen dat onze inzet hierop al echt loont, omdat de aantallen sterk fluctueren. We blijven dit nauwgezet volgen.

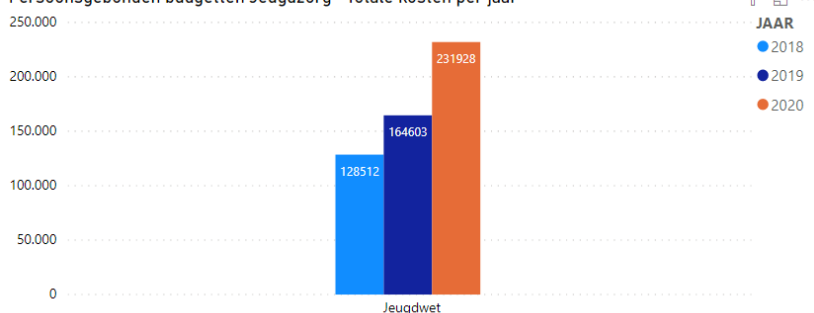

Pgb's

Ouders zijn vrij om te kiezen voor een persoonsgebonden budget (pgb) in plaats van Zorg in Natura (ZIN). We zien de afgelopen jaren een (lichte) toename van het aantal jongeren dat zorg ontvangt via een pgb. Ook de omvang van de pgb's wordt groter. Een mogelijke verklaring hiervoor is dat ouders eigenlijk alleen voor een pgb kiezen als de zorgvraag relatief complex is en een zorgaanbieder (of een combinatie van aanbieders) wordt ingezet die niet is ingekocht via de regionale inkoop. De meeste enkelvoudige zorg wordt in natura verstrekt.

Persoonsgebonden budgetten Jeugdzorg - Totale kosten per jaar

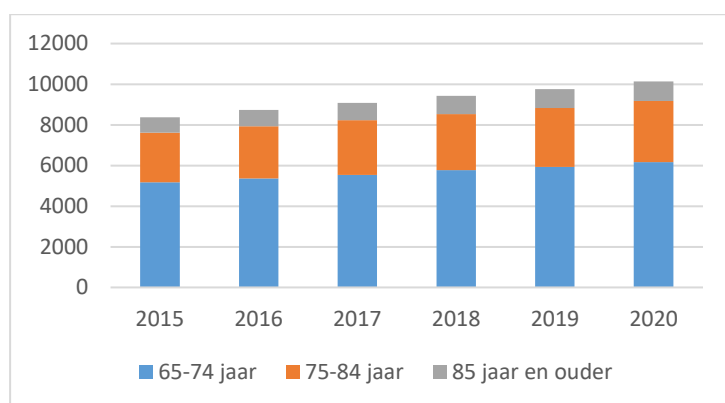

Wmo

Wmo algemeen

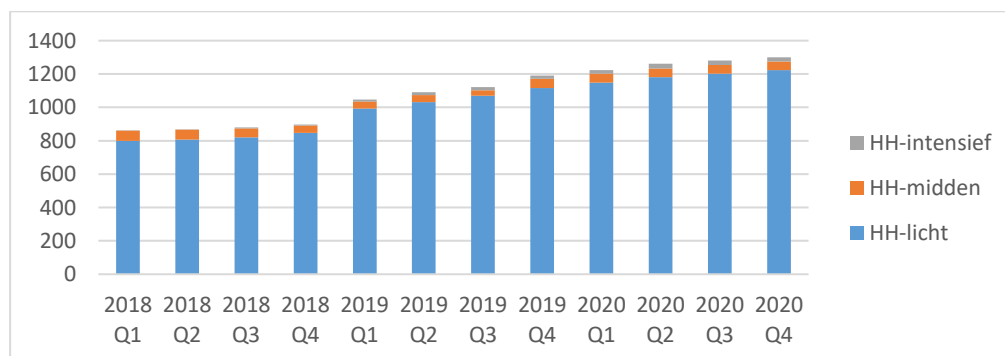
Het aantal inwoners dat gebruik maakt van een Wmo-maatwerkvoorziening is in het eerste kwartaal licht gedaald van 2540 naar iets minder dan 2500. Minder inwoners maken gebruik van voorzieningen die gericht zijn op activiteiten buitenshuis, zoals vervoer en dagactiviteiten. We merken hier nog steeds de effecten van de Covid-19-pandemie. We verwachten echter dat de vraag naar deze producten weer zal toenemen als meer mensen zijn gevaccineerd en het normale leven weer opstart.

De lichte daling van het aantal inwoners dat gebruik maakt van Wmo-voorzieningen is ook niet logisch in het licht van de vergrijzingscijfers. Het gebruik van Wmo-voorzieningen is immers het hoogst onder het oudere deel van de bevolking (55% van de gebruikers is 75 jaar of ouder). Het aantal inwoners dat 65 jaar of ouder is nam toe met 3,9% in 2020. Het aantal inwoners van 80 jaar of ouder steeg zelfs met 5,4%. We gaan er dan ook van uit dat we in de loop van het jaar een toename zullen zien van het gebruik van Wmo-voorzieningen tot boven het niveau van voor de Covid-19-crisis.

Thuisondersteuning

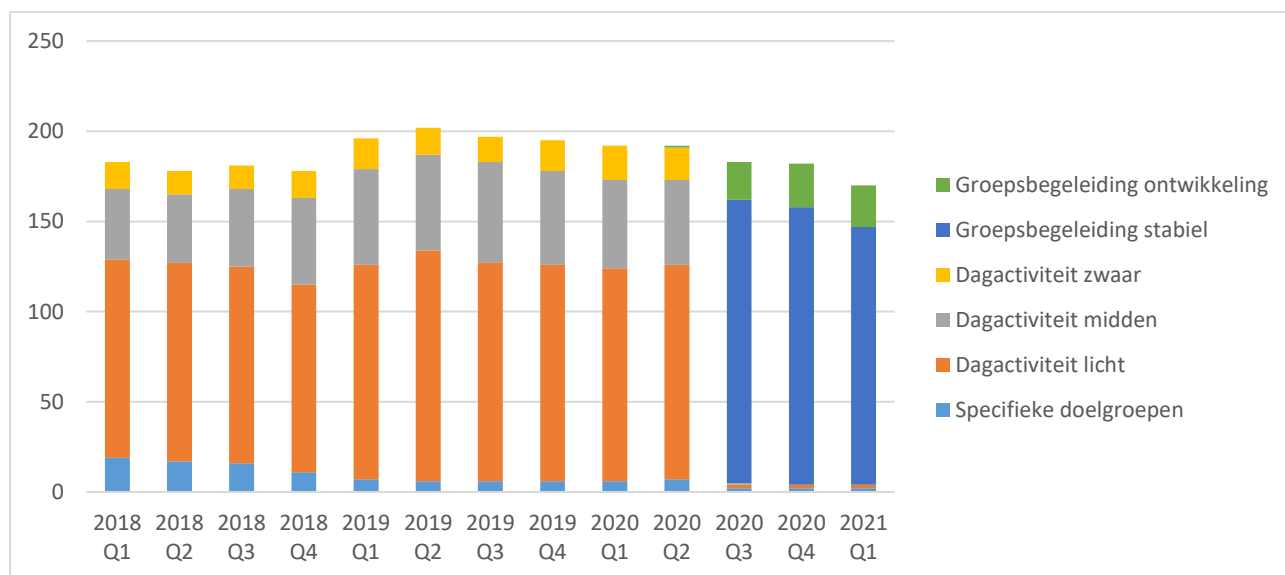
Het aantal indicaties voor thuisondersteuning stijgt minder snel dan in de voorgaande kwartalen. Ook zien we dat het gemiddeld aantal uren hulp, dat inwoners per week krijgen, is gedaald. In het eerste kwartaal nam het aantal gebruikers toe met zeven inwoners, maar het totaal aantal geïndiceerde uren daalde licht (van 3054 naar 3045). Hierdoor nemen de kosten voor thuisondersteuning minder snel toe. Dit is onder andere het effect van de taskforcemaatregelen. De pilots 'Verkorte route thuisondersteuning' en de was- en strijkservice hebben direct effect op de omvang van de indicaties. Bij de verkorte route wordt maximaal twee uur hulp per week geïndiceerd¹. Vaak blijkt dit voldoende te zijn. De inwoners die gebruik maken van de was- en strijkservice krijgen een half uur minder thuisondersteuning, omdat de thuishulp het wassen en strijken niet meer doet.

¹ Als de inwoner, zijn familie/mantelzorger of de thuishulp constateert dat twee uur hulp te weinig is, kunnen zij dit melden bij de gemeente. Dan volgt een huisbezoek door een Wmo-consulent om te onderzoeken welke aanvullende hulp nodig is.

Dagactiviteiten

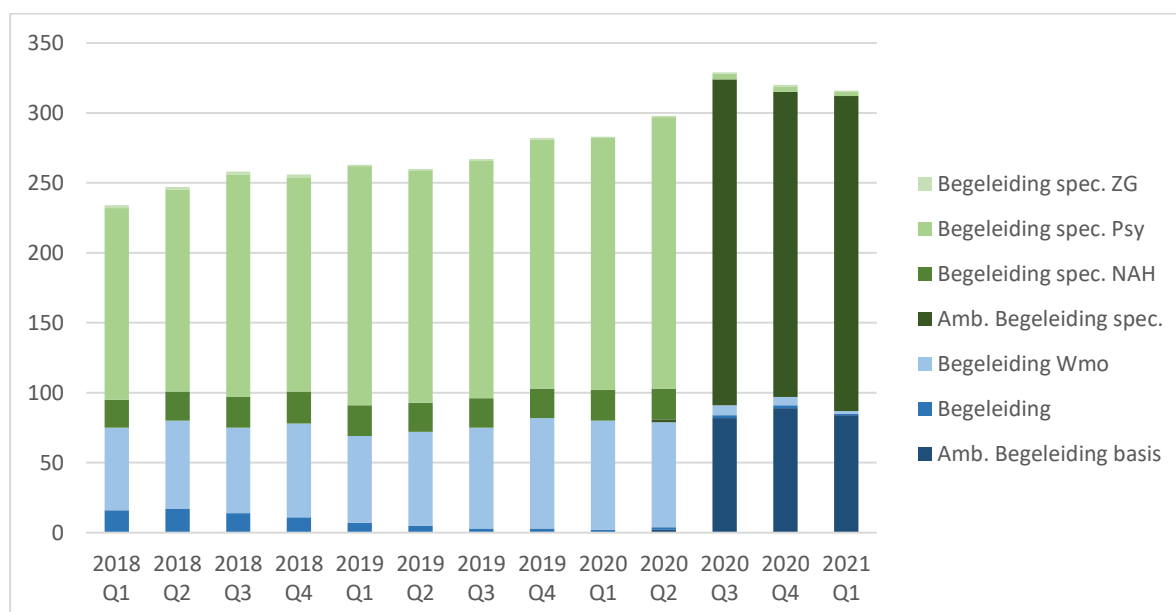
Het aantal inwoners dat gebruik maakt van groepsactiviteiten blijft afnemen. We zagen deze trend al sinds het tweede kwartaal van 2019, nadat eerst een toename te zien was als gevolg van de invoering van het abonnementstarief. De daling sinds het tweede kwartaal van 2020 is grotendeels het gevolg van de maatregelen rond het Covid-19-virus. Veel groepsactiviteiten gingen niet door, maar mensen waren ook angstiger om deel te nemen aan deze activiteiten. We zien dit vooral in de grootste productcategorie van lichte dagactiviteiten. Hier maken vooral kwetsbare ouderen gebruik van.

Individuele begeleiding

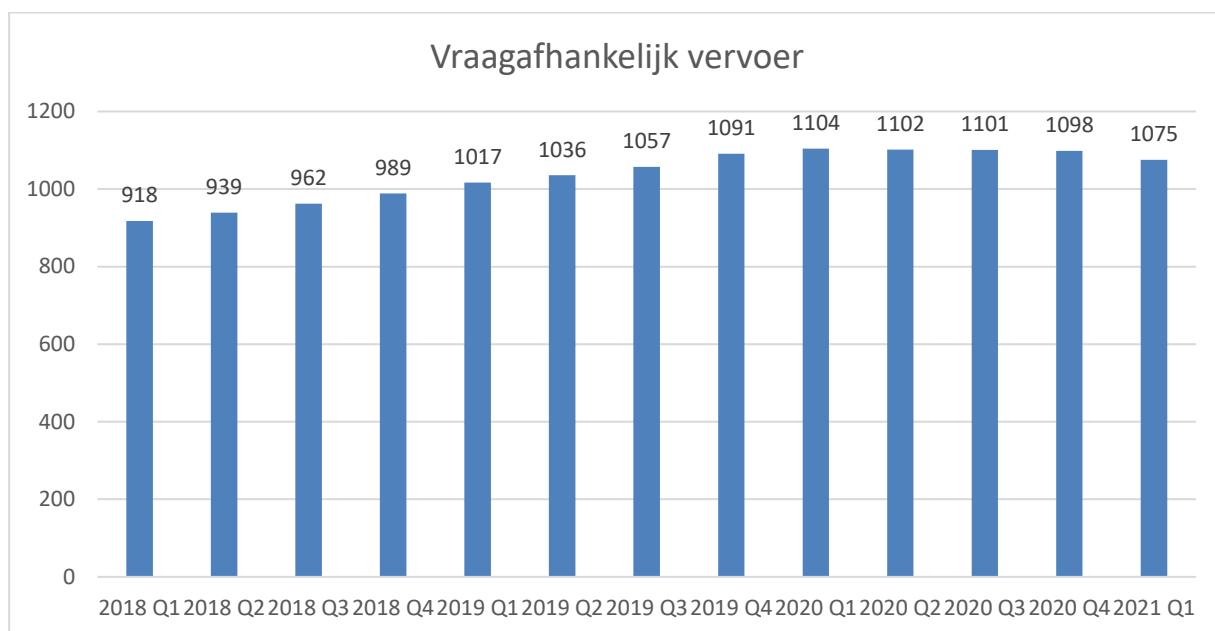
Ook bij de individuele begeleiding zien we een afname van het aantal indicaties. In het eerste kwartaal van 2021 is het aantal inwoners dat individuele begeleiding krijgt nog steeds hoger dan voor de uitbraak van het Covid-19-virus. Inmiddels zijn veel behandelings- en zorgtrajecten weer op gang gekomen, waardoor minder intensieve begeleiding nodig is van kwetsbare inwoners.

Wij verwachten geen daling van het aantal indicaties tot het niveau van 2019. Door de extramuralisering van de ggz-behandeling en het beschermd wonen en door de aanhoudende wachtlijsten voor ggz-behandeling zal de behoefte aan specialistische begeleiding niet afnemen en waarschijnlijk toenemen.

Vraagafhankelijk vervoer

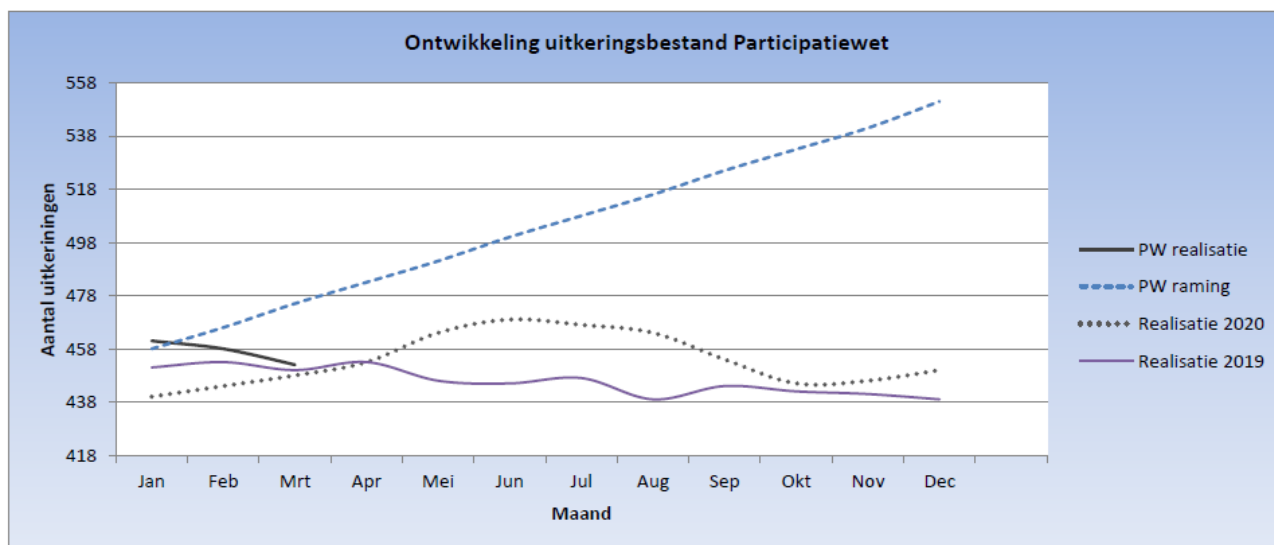
Het gebruik van het vraagafhankelijk vervoer neemt nog steeds af. Minder inwoners vroegen een vervoerspas aan, doordat zij als gevolg van de Covid-maatregelen meer thuis bleven. Ook maakten de inwoners die in het bezit zijn van een vervoerspas minder gebruik van de voorziening.

Participatiewet

Bestandsontwikkeling

Het doel van de taskforcemaatregelen voor de Participatiewet is het aantal inwoners met een uitkering te verlagen naar minder dan 400. Hiervoor moeten we in drie jaar tijd vijftig inwoners helpen uit te stromen, bovenop de reguliere uitstroom. Door de Covid-crisis zagen we in 2020 een kleine stijging van het aantal uitkeringen (450). We gaven aan een verdere stijging te verwachten de komende jaren. We zien echter dat in het eerste kwartaal 2021 het aantal bijstandsuitkeringen veel minder hard is gestegen dan verwacht. Op 31 maart verstrekten we 452 uitkeringen, een stijging van 0,4% ten opzichte van 1 januari 2021. In het eerste kwartaal werden 32 uitkeringen toegekend. Bijna de helft daarvan (15) werd toegekend aan inwoners van wie het dienstverband of de WW-uitkering werd beëindigd of doordat andere inkomsten wegvielen. Opvallend is ook dat vijf uitkeringen toegekend werden aan inwoners die hun studie beëindigden. Dertig uitkeringen werden beëindigd, waarvan 20% vanwege het vinden van werk.

Ontwikkeling BUIG

We verwachten eind 2021 een tekort van € 375.000,-- op het budget BUIG. Deze raming is gebaseerd op het 'tweede golf scenario' van Berenschot waarin we per 1 januari 2022 op 551 uitkeringen uit zouden komen. In het eerste kwartaal zien we echter nauwelijks een toename van het aantal uitkeringen. Op 28 april is het voorlopig budget BUIG bekend geworden. Dit is naar beneden bijgesteld omdat het beroep op de bijstand minder gaat groeien dan eerder verwacht. Voor Lingewaard betekent dit een verlaging van € 70.600 (€ 8.188.200 in plaats van € 8.258.800).

Bestandsanalyse

Begin april 2021 is een gespecialiseerd bureau begonnen aan de analyse van het volledige uitkeringsbestand. Iedereen met een uitkering in het kader van de participatiewet wordt op uniforme wijze gesproken en in beeld gebracht. Naar verwachting is deze analyse begin juni afgerond. Deze analyse maakt duidelijk welke personen nu en op termijn naar betaald werk bemiddeld kunnen worden.

Jobhunter

In september 2020 startte de jobhunter om werkervaringsplekken/stageplaatsen te acquireren bij werkgevers in Lingewaard. Op dat moment was nog niet duidelijk dat Nederland te maken zou krijgen met een tweede en volledige lockdown. De jobhunter heeft –ondanks de Coronapandemie– 26 nieuwe lokale werkgevers bereid gevonden om werkervaringsplekken beschikbaar te stellen op het moment dat het 'economisch' ook weer kan. Veel ondernemers durven nu een extra investering niet aan. De jobhunter stopt eind maart met haar activiteiten. We gaan de uitkomsten van de bestandsanalyse betrekken bij de vraag voor welke doelgroepen we specifiek lokale jobhunting willen inzetten.

Gemeente Lingewaard
Kinkelenburglaan 6
6681 BJ Bommel
(026) 326 01 11